

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

11. dubna 2013*

„Zemědělství — EZOZF — Nařízení (ES) č. 1257/1999 — Podpora pro rozvoj venkova — Podpora z titulu předčasného odchodu do důchodu — Převodce starší 55 let, který ale v okamžiku převodu nedosáhl obvyklého věku pro odchod do důchodu — Pojem ‚obvyklý věk pro odchod do důchodu‘ — Vnitrostátní právní úprava, která stanoví různý věk pro odchod do důchodu v závislosti na pohlaví a v případě žen též v závislosti na počtu vychovaných dětí — Obecné zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace“

Ve věci C-401/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (Česká republika) ze dne 12. dubna 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 28. července 2011, v řízení

Blanka Soukupová

proti

Ministerstvu zemědělství,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, vykonávající funkci předsedkyně třetího senátu, K. Lenaerts, G. Arestis (zpravodaj), J. Malenovský a D. Šváby, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Sławiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 28. června 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za B. Soukupovou J. Tomáškem, advokátem,
 - za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,
 - za polskou vládu M. Szpunarem, jako zmocněncem,
 - za Evropskou komisi M. van Beekem a G. von Rintelenem, jakož i Z. Malůškovou, jako zmocněnci,
- po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 23. října 2012,

* Jednací jazyk: čeština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 11 nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení (Úř. věst. L 160, s. 80; Zvl. vyd. 03/25, s. 391) a zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace, které jsou obecnými zásadami unijního práva.
- 2 Tato žádost byla podána ve sporu mezi B. Soukupovou, zemědělskou podnikatelkou, a Ministerstvem zemědělství ohledně zamítnutí její žádosti o zařazení do programu podpory předčasného ukončení provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele.

Právní rámec

Unijní právní úprava

- 3 Článek 3 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215) stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na:

- a) právní úpravu zajišťující ochranu pro případ:

[...]

— stáří,

[...]

- b) opatření o sociální pomoci, pokud jsou určena k doplnění nebo nahrazení úpravy uvedené v písmenu a).“

- 4 Článek 7 uvedené směrnice zní:

„1. Tato směrnice se nedotýká práva členských států vyloučit z její oblasti působnosti:

- a) stanovení důchodového věku pro účely poskytování starobních důchodů a důsledků, které z toho mohou vyplývat pro jiné dávky;
- b) výhody poskytované v oblasti důchodového pojištění osobám, které vychovaly děti; nabytí nároku na dávky po obdobích přerušení zaměstnání v důsledku vychovávání dětí;

[...]

2. Členské státy pravidelně zkoumají oblasti vyloučené podle odstavce 1, aby si ověřily s ohledem na sociální vývoj v dané oblasti, zda je i nadále důvod pro zachování dotyčných výjimek.“

- 5 Ve 23. bodě odůvodnění nařízení č. 1257/1999 se uvádí, že z důvodu zlepšení životaschopnosti zemědělských podniků by měl být podporován předčasný odchod do důchodu v zemědělství.

- 6 Podle 40. bodu odůvodnění tohoto nařízení by měla být mimo jiné podporována opatření k odstranění nerovností a k podpoře rovných příležitostí pro ženy a muže.
- 7 Článek 2 jedenáctá odrážka uvedeného nařízení stanoví, že se podpora rozvoje venkova týkající se zemědělské činnosti a její přeměny může týkat odstraňování nerovností a podpory rovných příležitostí pro muže a ženy, zejména podporou projektů zahajovaných a prováděných ženami.
- 8 Článek 10 odst. 1 nařízení č. 1257/1999, který je zařazen do kapitoly IV, nadepsané „Předčasný odchod do důchodu“, zní:

„Podpora předčasného odchodu do důchodu ze zemědělství přispívá k následujícím cílům:

- poskytnutí příjmu starším zemědělcům, kteří se rozhodnou, že ukončí zemědělskou činnost,
- podpora nahrazování těchto starších zemědělců zemědělci schopnými případně posílit hospodářskou životaschopnost zbývajících zemědělských podniků,
- převedení zemědělské půdy na nezemědělské využití, pokud nelze provádět zemědělskou činnost uspokojivým způsobem za podmínek hospodářské životaschopnosti.“

- 9 Článek 11 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Převodce zemědělského podniku musí:

- s konečnou platností ukončit veškerou obchodní zemědělskou činnost; může však pokračovat v neobchodním zemědělství a nadále využívat budovy,
- být starší 55 let, ale nedosáhnout obvyklého věku pro odchod do důchodu v okamžiku převodu, a
- před převodem vykonávat po dobu deseti let zemědělskou činnost.“

- 10 Článek 12 odst. 2 téhož nařízení stanoví:

„Vyplácení podpory při předčasném odchodu do důchodu nesmí překročit celkovou dobu 15 let u převodce a 10 let u zemědělského pracovníka. Vyplácení nepokračuje po dosažení věku 75 let převodce a obvyklého věku pro odchod do důchodu zemědělského pracovníka.

Pokud je převodci vyplácen členským státem starobní důchod, poskytuje se podpora při předčasném odchodu do důchodu ve formě příplatku, který zohlední výši starobního důchodu.“

Česká právní úprava

- 11 V návaznosti na nařízení č. 1257/1999 vydala Česká republika dne 26. ledna 2005 nařízení vlády č. 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele. Předmětem nařízení vlády je ve smyslu § 1 úprava poskytování dotací v rámci programu podpory předčasného ukončení zemědělské činnosti zemědělského podnikatele.
- 12 Podle § 3 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení vlády je zařazení do tohoto programu podmíněno tím, že žadatel ke dni podání žádosti o zařazení dosáhl věku alespoň 55 let a v den podání žádosti o zařazení nedosáhl věku potřebného pro nárok na starobní důchod.

- 13 Ustanovení § 32 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění použitelném na spor v původním řízení, na kteréžto ustanovení je odkazováno v uvedeném § 3 odst. 1 písm. b), znělo:

„(1) Důchodový věk činí

a) u mužů 60 let,

b) u žen

1. 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
2. 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
3. 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
4. 56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo
5. 57 let, pokud pojištěnci dosáhli tohoto věku do 31. prosince 1995.

(2) U pojištěnců, kteří dosáhnou věkových hranic uvedených v odstavci 1 v období od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2012, se důchodový věk stanoví tak, že ke kalendářnímu měsíci, ve kterém pojištěnec dosáhl této hranice, se přičítají u mužů dva kalendářní měsíce a u žen čtyři kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. prosinci 1995 do dne dosažení věkových hranic uvedených v odstavci 1, a za důchodový věk se považuje věk dosažený v takto určeném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni takto určeného kalendářního měsíce.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 14 B. Soukupová je zemědělskou podnikatelkou, narodila se 24. ledna 1947 a vychovala dvě děti. Dne 24. května 2004 dosáhla věku, kdy jí v souladu s § 32 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb. vznikl nárok na starobní důchod.
- 15 Dne 3. října 2006 podala B. Soukupová Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu žádost o zařazení do programu podpory předčasného ukončení provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele.
- 16 Rozhodnutím ze dne 20. prosince 2006 byla tato žádost v souladu s § 3 odst. 1 písm. b) nařízení vlády č. 69/2005 Sb. zamítnuta, protože ke dni podání žádosti dosáhla B. Soukupová věku potřebného pro nárok na starobní důchod.
- 17 B. Soukupová podala proti tomuto rozhodnutí odvolání k Ministerstvu zemědělství, které je však rozhodnutím ze dne 12. dubna 2007 zamítlo.
- 18 B. Soukupová napadla posledně uvedené rozhodnutí žalobou u Městského soudu v Praze. V žalobě tvrdila, že § 3 odst. 1 písm. b) nařízení vlády č. 69/2005 Sb. je v rozporu s čl. 11 odst. 1 druhou odrážkou nařízení č. 1257/1999, neboť toto nařízení hovoří o „normálním důchodovém věku“, zatímco nařízení vlády hovoří o „věku potřebném pro nárok na starobní důchod“. S poukazem na to, že podmínka stanovená v tomto § 3 je diskriminační, protože věk potřebný pro nárok na starobní důchod ve smyslu uvedeného § 3 je stanoven různě pro muže a ženy a v případě žen se navíc liší podle počtu vychovaných dětí, se B. Soukupová domáhala výkladu pojmu „normální důchodový věk“ podle uvedeného nařízení, který by nevedl k diskriminaci jednotlivých žadatelů. B. Soukupová tak

poukázala na to, že podle české právní úpravy mají ženy, které vychovaly více dětí, objektivně kratší lhůtu pro podání žádosti o zařazení do uvedeného programu podpory předčasného ukončení provozování zemědělské činnosti než muži nebo ženy, které vychovaly méně dětí.

- 19 Rozsudkem ze dne 30. dubna 2009 zrušil Městský soud v Praze uvedené rozhodnutí Ministerstva zemědělství, neboť neshledal legitimní důvod pro rozlišování mezi mužem-zemědělcem a ženou-zemědělkyní v přístupu k zemědělským dotacím. Městský soud proto odmítl výklad, který by vedl k neodůvodněnému rozdílnému zacházení s žadatelem. Městský soud také rozhodl, že horní věkovou hranici pro možnost zařazení do programu podpory předčasného ukončení provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele je třeba určit jako obvyklý věk pro odchod do důchodu všem žadatelům stejně.
- 20 Ministerstvo zemědělství podalo proti tomuto rozsudku kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. V kasační stížnosti tvrdilo, že nařízení č. 1257/1999 stanovuje přesně pouze dolní věkovou hranici pro žadatele. Ministerstvo zemědělství uvedlo, že termíny „obvyklý věk pro odchod do důchodu“ dle čl. 11 odst. 1 druhé odrážky tohoto nařízení a „důchodový věk“ dle § 32 zákona č. 155/1995 Sb. mají obdobný význam. Ministerstvo zemědělství tvrdilo, že pro přesné a objektivní stanovení obvyklého věku odchodu do důchodu dle tohoto článku 11 byl ve vnitrostátním právu stanoven postup pro určení důchodového věku dle uvedeného § 32. Ministerstvo zemědělství také upozornilo, že stejný způsob určení obvyklého věku pro odchod do důchodu byl stanoven v Programovém dokumentu „Horizontální plán rozvoje venkova v České republice pro období 2004–2006“, který schválila jak vláda tohoto členského státu usnesením č. 671 ze dne 9. července 2003, tak Evropská komise rozhodnutím č. 2004 CZ 06G DO 001 ze dne 3. září 2004.
- 21 Vzhledem k panujícím pochybnostem o nároku B. Soukupové na zařazení do programu podpory předčasného ukončení provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele upraveného nařízením vlády č. 69/2005 Sb. a vzhledem k tomu, že je v tomto ohledu nezbytné zodpovědět jak otázku výkladu pojmu „obvyklý věk odchodu do důchodu“ podle čl. 11 odst. 1 druhé odrážky nařízení č. 1257/1999, tak otázku, zda unijní právo připouští, aby byli žadatelé při posuzování žádosti o zařazení do tohoto programu rozlišováni podle pohlaví a počtu vychovaných dětí, se Nejvyšší správní soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je možno pojem ‚obvyklý věk pro odchod do důchodu‘ v okamžiku převodu zemědělského podniku dle čl. 11 nařízení [č. 1257/1999] vykládat jako ‚věk potřebný pro nárok na starobní důchod‘ u konkrétního žadatele podle vnitrostátní právní úpravy?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, je v souladu s právem a obecnými zásadami práva Evropské unie přípustné, aby ‚obvyklý věk pro odchod do důchodu‘ v okamžiku převodu zemědělského podniku byl u jednotlivých žadatelů stanoven rozdílně v závislosti na jejich pohlaví a počtu vychovaných dětí?
- 3) V případě záporné odpovědi na první otázku, jaká kritéria by měl národní soud vzít v úvahu při výkladu pojmu ‚obvyklý věk pro odchod do důchodu‘ v okamžiku převodu zemědělského podniku dle čl. 11 nařízení [č. 1257/1999]?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 22 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda je v souladu s unijním právem a s jeho obecnými zásadami rovného zacházení a zákazu diskriminace, aby na základě ustanovení vnitrostátní právní úpravy důchodů dotyčného členského státu týkajících se

věku potřebného pro nárok na starobní důchod byl „obvyklý věk pro odchod do důchodu“ ve smyslu čl. 11 odst. 1 druhé odrážky nařízení č. 1257/1999 stanoven rozdílně v závislosti na pohlaví žadatele o podporu z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství a v případě žadatelek též v závislosti na počtu dětí, které dotyčná vychovala.

- 23 V tomto ohledu je třeba hned úvodem poukázat na to, že mechanismus podpory z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství ve smyslu tohoto nařízení má za cíl, jak vyplývá z čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1257/1999, přispívat zejména k poskytnutí příjmu starším zemědělcům, kteří se rozhodnou, že ukončí zemědělskou činnost, a k podpoře nahrazování těchto starších zemědělců zemědělci schopnými případně posílit hospodářskou životaschopnost zbývajících zemědělských podniků. Posledně uvedený cíl je zmiňován také ve 23. bodě odůvodnění tohoto nařízení.
- 24 Z toho plyne, že tato podpora z titulu předčasného odchodu do důchodu je ekonomickou pobídkou, jejímž účelem je přimět starší zemědělce, aby s konečnou platností ukončili svou zemědělskou činnost dříve, než by tak učinili za normálních okolností, a usnadnit tak strukturální změnu v odvětví zemědělství v zájmu lepšího zajištění životaschopnosti zemědělských podniků.
- 25 Je tedy nutno konstatovat, jak uvedl generální advokát v bodě 47 svého stanoviska, že podpora z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství upravená nařízením č. 1257/1999 je nástrojem společné zemědělské politiky, který je financován z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a je určen k zajištění životaschopnosti zemědělských podniků, a nikoli dávkou sociálního zabezpečení, jež by spadala do působnosti směrnice 79/7.
- 26 Za těchto podmínek sice stanovení „obvyklého věku pro odchod do důchodu“ ve smyslu čl. 11 odst. 1 druhé odrážky nařízení č. 1257/1999 spadá do pravomoci členských států, neboť na úrovni Unie nedošlo k harmonizaci, avšak pro účely uplatňování tohoto nařízení se tyto státy nemohou odvolávat na rozdílné zacházení, které jsou oprávněny na základě čl. 7 odst. 1 směrnice 79/7 nadále uplatňovat při stanovování důchodového věku v oblasti sociálního zabezpečení. Nelze mít za to, že by unijní zákonodárce použitím neharmonizovaného pojmu zmocnil uvedené státy, aby při uplatňování zmíněného nařízení přijímaly opatření, jež by byla v rozporu s obecnými zásadami unijního práva a se základními právy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2006, Parlament v. Rada, C-540/03, Sb. rozh. s. I-5769, body 22 a 23).
- 27 Dále je třeba poukázat na skutečnost, že se ve 40. bodě odůvodnění nařízení č. 1257/1999 doporučuje podporovat opatření k odstranění nerovností a k podpoře rovných příležitostí pro ženy a muže. Také čl. 2 jedenáctá odrážka tohoto nařízení stanoví, že se podpora rozvoje venkova může týkat odstraňování nerovností a podpory rovných příležitostí pro muže a ženy. Z těchto ustanovení tedy vyplývá, že v rámci podpory z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství poskytované na základě uvedeného nařízení je třeba zajistit rovné zacházení se ženami a muži, a tedy nepřipustit žádnou diskriminaci založenou na pohlaví.
- 28 Při uplatňování nařízení č. 1257/1999 mají proto členské státy na základě čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie povinnost dodržovat zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace zakotvené v článku 20, čl. 21 odst. 1 a článku 23 uvedené Listiny.
- 29 Podle ustálené judikatury platí, že zásada rovného zacházení a zásada zákazu diskriminace vyžadují, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněné (zejména viz rozsudky ze dne 17. července 1997, National Farmers' Union a další, C-354/95, Recueil, s. I-4559, bod 61; ze dne 11. listopadu 2010, Grootes, C-152/09, Sb. rozh. s. I-11285, bod 66, a ze dne 1. března 2011, Association belge des Consommateurs Test-Achats a další, C-236/09, Sb. rozh. s. I-773, bod 28).

- 30 V daném případě je nutno konstatovat, že se starší muži-zemědělci a starší ženy-zemědělkyně nacházejí ve srovnatelných situacích z hlediska účelu podpory z titulu předčasného odchodu do důchodu upravené v čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1257/1999, jejímž cílem je přimět tyto zemědělce bez ohledu na jejich pohlaví a na počet vychovaných dětí, aby s konečnou platností předčasně ukončili zemědělskou činnost v zájmu lepšího zajištění životaschopnosti zemědělských podniků, jak vyplývá z bodu 24 tohoto rozsudku. Uvedení zemědělci, a to jak muži, tak ženy, se o takovou podporu mohou ucházet, pokud v souladu s požadavky čl. 11 odst. 1 tohoto nařízení s konečnou platností ukončili veškerou obchodní zemědělskou činnost, kterou před tímto ukončením vykonávali po dobu deseti let a jsou starší 55 let, ale v okamžiku uvedeného ukončení nedosáhli obvyklého věku pro odchod do důchodu.
- 31 Za těchto podmínek by bylo v rozporu s unijním právem a s jeho obecnými zásadami rovného zacházení a zákazu diskriminace, kdyby bylo bez objektivního odůvodnění s uvedenými situacemi zacházeno odlišně kvůli tomu, že podle ustanovení vnitrostátní právní úpravy důchodů dotyčného členského státu je „obvyklý věk pro odchod do důchodu“ ve smyslu čl. 11 odst. 1 druhé odrážky nařízení č. 1257/1999 stanoven různě v závislosti na pohlaví žadatele o podporu z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství a v případě žadatelek též v závislosti na počtu dětí, které dotyčná vychovala.
- 32 Unijní právo a tyto zásady by totiž byly porušeny, kdyby bylo připuštěno, že lze objektivně neodůvodněné nepříznivé zacházení uplatnit na žadatele o podporu z titulu předčasného odchodu do důchodu, kteří z důvodu svého pohlaví – a v případě žadatelek též z důvodu počtu vychovaných dětí – patří do kategorie zemědělců, kteří tohoto věku stanoveného uvedenými ustanoveními vnitrostátní právní úpravy důchodů dosáhnou dříve než žadatelé patřící do jiné kategorie zemědělců. V tomto případě by žadatelé patřící do této druhé kategorie měli delší lhůtu k podání své žádosti o podporu, takže by byli bez objektivního odůvodnění upřednostněni oproti zemědělcům patřícím do první kategorie, na které by se v případě žádosti téhož druhu vztahovaly restriktivnější podmínky stran způsobilosti pro tuto podporu.
- 33 Ve věci v původním řízení má předmětná vnitrostátní právní úprava za následek, že taková osoba, jako je B. Soukupová – jež svou zemědělskou činnost ukončí v okamžiku dosažení věku, který se nachází mezi obvyklým věkem pro odchod do důchodu stanoveným touto právní úpravou v závislosti na jejím pohlaví a rovněž v závislosti na počtu dětí, které vychovala, a obvyklým věkem pro odchod do důchodu stanoveným uvedenou právní úpravou pro muže-zemědělce – nemůže získat podporu z titulu předčasného odchodu do důchodu a po zbytek života se její nároky omezí na starobní důchod, který je nižší než částka uvedené podpory, zatímco muž-zemědělec, který svou zemědělskou činnost ukončí v okamžiku, kdy dosáhne téhož věku jako uvedená osoba, může takovou podporu pobírat po celkovou dobu 15 let nebo až do dosažení věku 75 let v souladu s čl. 12 odst. 2 nařízení č. 1257/1999, po odečtení starobního důchodu vypláceného dotyčným členským státem.
- 34 Takové rozdílné zacházení, jaké je obsaženo ve vnitrostátní právní úpravě, o kterou jde ve věci v původním řízení, nelze na rozdíl od tvrzení české a polské vlády objektivně odůvodnit. Jak uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, cílů podpory z titulu předčasného odchodu do důchodu poskytované na základě nařízení č. 1257/1999, které spočívají ve strukturální změně v odvětví zemědělství, lze totiž zjevně dosáhnout bez diskriminačního zacházení ze strany členských států.
- 35 Pokud jde o důsledky nedodržení zásady rovného zacházení v takové situaci, o jakou jde v původním řízení, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že jakmile byla konstatována diskriminace, která je v rozporu s unijním právem, a dokud nebyla přijata opatření k obnovení rovného zacházení, lze dodržení zásady rovnosti zaručit pouze tím, že se osobám patřícím do znevýhodněné kategorie přiznají stejné výhody, jakých využívají osoby patřící do zvýhodněné kategorie (viz rozsudky ze dne 26. ledna 1999, Terhoeve, C-18/95, Recueil, s. I-345, bod 57, a ze dne 22. června 2011, Landtová, C-399/09, Sb. rozh. s. I-5573, bod 51). Znevýhodněným osobám tedy musí být poskytnuto stejné postavení, v jakém se nacházejí osoby, jimž daná výhoda svědčí.

- 36 Vzhledem ke všem předchozím úvahám je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že není v souladu s unijním právem a jeho obecnými zásadami rovného zacházení a zákazu diskriminace, aby na základě ustanovení vnitrostátní právní úpravy důchodů dotyčného členského státu týkajících se věku potřebného pro nárok na starobní důchod byl „obvyklý věk pro odchod do důchodu“ ve smyslu čl. 11 odst. 1 druhé odrážky nařízení č. 1257/1999 stanoven rozdílně v závislosti na pohlaví žadatele o podporu z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství a v případě žadatelek též v závislosti na počtu dětí, které dotyčná vychovala.

Ke třetí otázce

- 37 Vzhledem k odpovědi na první a druhou otázku již není namístě odpovídat na třetí otázku položenou předkládajícím soudem.

K nákladům řízení

- 38 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Není v souladu s unijním právem a jeho obecnými zásadami rovného zacházení a zákazu diskriminace, aby na základě ustanovení vnitrostátní právní úpravy důchodů dotyčného členského státu týkajících se věku potřebného pro nárok na starobní důchod byl „obvyklý věk pro odchod do důchodu“ ve smyslu čl. 11 odst. 1 druhé odrážky nařízení Rady č. 1257/1999 ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení stanoven rozdílně v závislosti na pohlaví žadatele o podporu z titulu předčasného odchodu do důchodu v zemědělství a v případě žadatelek též v závislosti na počtu dětí, které dotyčná vychovala.

Podpisy.